

Székelyország

«Székely-Udvarhely»

Csik, Háromszék, Marostorda, Torda-aranyos és Udvarhely-
vármegyék partoktól független, székely érdekű ujság

Előfizetési ára: egész évre 10 K, félévre 5 K,
negyedévre 2 K 50 f. Egyes szám 16 fillér. Hirdeté-
sek díjszabás szerint. Megjelenik minden vasárnap.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyud-
varhely, Fossuth-utca 31. sz. Telefon 15. sz. Posta-
takarékpénztári csekk- és kliringszámla 10489.sz.

Székely-mentés jelszavakkal.

Az iparvédelem humbugja.

Nagy örömmel olvastam Peterfy Tamás cikkét a Székelyországban, amellyel mindenben egyetértek — miután régóta sürgettem magam is, az iskolában hogy kötelezzék a magvak gyűjtését, gondozását és ültetését, ami erkölcsileg is nemesíti a gyermek lelkét és betölti azt az általa ültetett gyümölcsfa szeretetével is.

Ehelyett lealjasítjuk a gyermek lelkét az örökös állami ingyen facsemeték emlegetésével, kéregetésével — és hozzá szoktatjuk, hogy a gyümölcs-tenyésztést is kortes szolgálatok jutalmazásának tartsa, mint ahogy az iparvédelem, iparpártolás, iparfejlesztés bálvány képéről most hullott le a gyönyörű maszk, hogy észre vegye a magyar, osztrák és német gazdálkodóközönség is, miszerint ez a védelem csak politikai kortesfegyver volt.

Még pedig hatalmas fegyver volt, amellyel óriási tömegeket lehetett e humbuggal, e jelszóval egyeseknek maguk köré gyűjteni, akiket aztán felhasználhattak, megkoppa-zthattak és felfalhattak.

Igy tettek a rómaiak az ő védenecikkel, akiknek hiszékenységből kitűnő jövedelemforrást teremtetek maguknak és a jogvédelemmel foglalkozóknak. Mert a jogvédelem és a védelem, mint üzlet a rómaiak találmánya. Ezzel a humbuggal ők ajándékozták meg az emberiséget; a jogszolgáltatást olyan tekervényes formákhoz kötve, s a jogvédelmet a hatalmas főurak monopóliumává téve. A jogvédelem monopóliumából aztán fényesen

lehetett élni Rómában a patriciusoknak; de a kliensek akkor is megátkozták azt, aki kitalálta a jogvédelem tervét, hiszen ez még azt az inget is lehuzta testéről, amelyet az uzsorás meghagyott rajta irgalomból.

Igy vannak a politikai életben is elég szomorú tapasztalataink. Werbőczyről és követőiről ma már tudjuk, hogy a jogvédelem, alkotmányvédelem humbugja! oly sok magyar vért csapoltak ki ebből a nemzetből, hogy valóban Isten csodája, miszerint még él nemzetünk. Werbőczy például 80,000 magyar és székely jobbágyot elevenen huzatott karóba hőhéraival s tönkre tette évszázadokig a magyar királyság intézményét, mert hadseregének emberanyagát majdnem teljesen kiirtotta. De Werbőczy iskolája még ma is él s ma is bálványképeknek tekintik azokat, akik magyar és székely vért pocskoltak.

Nagyon jogos elkeseredéssel kiált fel Szentkatolnai Bálint Gábor tehát, mikor azt írja, hogy ami közjogászaink a székely népet csak meghalni tanították, de élni nem...

Ime így néz ki a jogvédelem, így az alkotmányvédelem.

Ha azt hiszi valaki, hogy az iparvédelem nem is sonlit ezekhez, az forduljon kisiparosainkhoz, akik nem jó kortesek és megkapja a választ. Hát már Németországban is látják, hogy a védvámok eszméje kitűnő kortes-eszköz, de elég volt a védelemből, nem akarnak kliensek lenni, hogy a védők kiuzsorázzák őket. Nálunk még nem igen veszik komolyan azt a mozgalmat, amelyet a Németbirodalomban felvetettek, hogy

t. i. a Magyar, az Osztrák és Németbirodalmak között fennálló védvámokat szüntessék meg: de jónak látjuk a székely nép figyelmébe ajánlani ezt a kérdést. Még pedig azért, mert a székely nép mentéséből, védelméből csináltak a legnagyobb üzleteket eddig a hazának jeles fia, akik a római patriciusok módjára fényesen megélnék az iparvédelem, népvédelem frázisainak emlegetéséből, — de valójában semmi munkában nem vesznek részt, semmi áldozatot nem tesznek, ha komoly cselekedeteket kívánnak tőlük.

Pedig ez immár a székelyeknél egy nagyon lealázó helyzetet eredményezett; azt, hogy a folytonos védelem emlegetése azt a hitet terjesztette el a világon, hogy a székely nép nagyon gyenge, kegyelemre szorult és ipara nagyon szánalomra méltó. Szóval lesajnálni való, — nem pedig megbecsülni, tisztelni érdemes.

Amíg el nem hallgattatjuk az iparvédelem frázisait Magyarországon — addig a külföld mindig lesajnálni valónak fogja azt tartani. De nemcsak a külföld — hanem a magyar közönség is abban a tévhitben lesz az iparvédelem humbugja által, hogy a magyar ipar tényleg lesajnálni való. Ime e lapokban volt erre példa, mikor Mika Ottó azt írta, hogy a külföldi iparosok jobb árukat gyártanak, mint a magyarok. Már akkor megírtam azt az esetet, amely egy angol főúrral történt és a mágán kaszinói magyar barátjával. Most megírom, hogy ez a magyar barátja Pázmándy Dénes volt, aki magá beszélt el nekem a jellemző esetet. Egy angol főúrtól kellett neki

megtanulni azt, hogy a magyar szabók különbek, mint az angol, francia és német szabók. De azért büszke rá a magyar, ha „angol szabó“ felírást tehet ki címtáblájára.

Ezt a balga tévhitet ki kell irtani a közvéleményből, hogy a magyar ipar lesajnálni való, védelemre szorult kliens, mert akkor soha sem lesz elismerve tehetsége és munkájának értéke.

Pedig ez sokkal nagyobb mintsem képzelnők. A házi ipari készítményekből Mexikóban az Országos Magyar Népművelő Egyesület (Budapest I. Táltos-utca 3.) egy állandó kiállítás számára már megnyert egy amerikai vállalkozót, s most itt van pár hét óta egy amerikai rokonom, aki azt mondja, hogy olyan finom posztót, vásznat, abroszt, asztalkendőt, törölközőket Amerikában nem is igen látni, mint nálunk a brassyói, késmárki stb.

— De hát itthon mindig azt hallják a magyarok, — így szólt nekem — hogy a magyar ipar védelemre szorult, — ennél fogva azt hisszük, hogy a magyar ipar csak rongy árukat termel. Amerikába kellett jönnünk és ott laknunk, hogy meglássuk, miszerint a világ legkitűnőbb vásznait és posztóit Magyarországon lehet kapni.

Ime így fest külföldön a magyar iparvédelem.

Mikor aztán megmutattam az amerikai asszonyrak néhány matyó és székely himzést, nem is a legszebbeket: akkor kijelentette, hogy ha Newyorkba vissza utazik, ott keresni fog vállalkozót, akivel az OMNE Newyorkban is csinálhasson egy magyar házi-ipari és ipari árucarnokot. Hiszen Amerikában olyan rongy

vásznakat árulnak, hogy azokat mosni sem érdemes legtöbbszörre. Ha tehát a késmárki vásznakhoz hasonló fehérneműkhöz juthatnának ott a magyar asszonyok, bizony megfizetnék azoknak árát szívesen. Mert most már belátják, hogy minő jó árukat figymáltak ők itthon, mert magyar gyárak készítették azokat.

Ugyan így van a többi szövött árukkal is az amerikai közönség, amely azt hiszi, hogy a magyar ipar csak haladoklik, vagy még most is csecsemő korát éli — a folytonos védelmi humbug miatt.

Ideje volna tehát ha emancipálnák magukat az iparosok is a közjogászok védelmi rendszere, klientélja alól a közigazgatási reformnál. De erre még a főváros iparosai körében sincs meg a kellő értelmi képesség.

Azról kell tehát, a nép köréből kiindulni ennek a mozgalomnak, amely azt követelje, hogy a védelem jelszava alatt ne gyötörjék, ne pusztítsák többé a herék, a népnyzók, a valóban dolgozó méheket, a magyar iparosokat.

Dr Hollósy István.

Előre magyar!

Dörg az ágyú, peng a kard
— Előre magyar!...
Határunkon a sok ellen
Betörni akar.
Fegyvert fogjon minden ember!
A ki nem beteg.
Itt az ellen — a közelbe.
Sok-sok — rengeteg.
Fegyverre!... Talpra hát!
Védjük meg a hazát!
Védjük meg a Királyt!

Ezer éves szép hazánk most
Nagy veszélybe van!
Szóljatok hát! — akartok-e
Lenni hontalan?!...
Nem akarunk!.. Mind megyünk!...
Mig csak lesz egy ellenünk. —
Mind megyünk! Előre! Rajta hát!
Megvédjük — a Hazát!
Megvédjük — a Királyt!

Mind magyarok vagyunk, kik e
Hazában élünk.
Ha egész világ reánk töl,
Attól sem félünk!...
Mert szívünkben fátylaként ég
A honszeretet,
Megvédjük e szép Hazát!... a
Királyt! s Nemzetet!
Megvédjük! — mert mindnyájan
Testvérek vagyunk!
Magyarok vagyunk!
Győznünk kell!... és győzni fogunk!
Vagy mind meghalunk!...

Addig védjük, míg csak bírja
Ez a férfi — kar!...
Mert e dicső magyar nemzet
Még élni akar!...
Hurrá!... Gyorsan hát előre!
Előre... magyar!...

Bözdörfalu, 1914. okt. hó. 12-én.

GÁSPÁR ALBERT,
ny. ig.-tanító.

Salamon Albert kapitány búcsuja a legénységtől.

E hó 8-án a székelyudvarhelyi kaszárnya egyik legénységi szobája érdekes és lélekemelő jelenetnek volt a tanuja.

Salamon Albert, kapitányt az 50. gyalogezred egyik menetzászo-alja parancsnokának nevezték ki Gyulafehérvárra s a székelyudvarhelyi közönség előtt, valamint a legénység körében igen népszerű és kedvelt kapitány, az I. pót századtól meghatározott szavak kíséretében búcsúzott el.

Búcsubeszédében a következőket mondotta:

— Fiúk! Eljöttem ide hozzátok, hogy szívem szerint töletek búcsút vegyek.

A katonának ott kell lenni, a hová parancsolják.

Felsőbb parancsra kell töletek eltávoznom.

Sajnálom, — mondotta és itt a könnye kiesett — hogy 10 évi munkásságom gyümölcsét azt, hogy titeket vezesselek a harcba — nem élvezhetem.

Hanem azért én mégis 82-es maradok.

A csatatéren ha nem is együtt, de egymás mellett harcolunk.

E közben a körben álló, éljenző katonáktól kézfogással búcsúzott.

A legénység ohaja és kívánsága szerint, Horváth Lajos közlegény, a század népszerű poétája, az alábbi beszédet tartotta a legénység részéről:

Szeretve tisztelt kapitány urunk!

Ezzel a megszólítással a legénység bizott meg engemet.

Szeretet és tisztelet!

Az emberi érzés legszentebb fogalmai ezek a szavak, a mivel alant az ő fölöttese iránt viseltethetik.

Mig egyrészt szerencsésnek érzem magam, hogy a legénység szelvény személyemet tisztelte meg e búcsúztató elmondhatásával; másrészt a legnagyobb szerencsétlenségnek tartom magam részéről, hogy Salamon kapitány urat búcsúztatnom kell.

A katona szemében a legszebb emberi vonás: a bátorság tüze, de a köny, ami kiésik: az már nem emberi, az már egyenesen isteni.

Hogy a székely nép milyen babonás szeretettel és tisztelettel viseltetik főlebbvalói iránt, az hagyományos dolog. De a székely nép szíveérzését nem mindenki érti meg.

A székelység szíve olyan, mint egy hangszer. Csak az a sajnos, hogy igen kevesen tudnak ezen a csodaszép hangszeren játszani.

Kapitány ur teljes tökéletességgel kezelte ezt a hangszert elannyira, hogy az soha még egy falcshangot sem adott.

Isten éltesse kapitány urat sokáig; vezesse szerencsésen a háboru tüzeiben!

Mondja meg kapitány ur ott azoknak, ahova tőlünk elmegy, hogy ha szeretni és tisztelni nem tudnak, akkor jöjjenek ide mihozzánk, mert mi megtanítjuk arra.

Isten éltesse és vezérelje! Sok szerencsét! Éljen!

A katonák zúgó éljenzésébe a zokogás hangjai vegyültek. Sirt ott mindenki.

Salamon Albert kapitány a délutáni vonattal távozott el Gyulafehérvárra.

Ismerősei, kollégái nagy számban kísérték ki az állomásra.

Egy egész öl virágot kapott a kapitány az ő hölgy tisztelőitől.

Salamon Albert kedves, szimpátiikus egyénisége sokáig fog élni a székelyudvarhelyiek lelkében.

Emlékét különösen áldani fogják katonái, barátai és azok az árvizből kimentett emberek, a kiknek életét Salamon kapitány — halálát megvető bátorsággal, emberbaráti szeretettel — megmentette volt az utóbbi években.

Katona-dolog

— Képek a katona életéből. —

Irta: **Horváth Lajos** közlegény.

Drága kicsi Uram!

Amikor búcsúzott s puha fehér karját
Nyaka köré fonta,
Olyan volt a harci dobogó kebelén,
Mint egy hervadt rózsza
Mikor lóra pattant s porfelhők
[elföldték]

A messzi távolban, —
Egyre csak zokogta: Meghalok utánad
Drága kicsi Uram!

... Szerbia hegyein meghalt a
[királynak]

Egy hős katonája,
De mielőtt lelke az Istenhez szállna
Betér egy kis házba...
Percegő gyertyák közt, csipkés
[ravatalon]

Halk zizegés támad:...

— Édes kicsi Uram, drága kicsi
[Uram]

Meghaltam utánad!

Bölcsődal.

Magyar baka fene gyerek,
Megírja ő a levelet;
Nem a fényes csillag mellett,
De az ágyú tüze mellett.

Nem rosszabb a székely baka,
Mert ha úgy hozza a sorsa
S kartács tüztől ég a blúza:
Azzal gyújt a pipájára.

Hát még mikor a táborba
Ráülnek egy orosz lóra,
Rá egy orosz tábornokra, —
Akkor jön még csak a java:

Magyar baka, székely baka,
Belerúg az oldalába,
Habár nincs is sarkantyúja:
— Cú! be lovam! — Szerbiába

Levelek a harcterről.

Igéretet tettünk, hogy a kezünk-höz jutó tábori levelező-lapokból szívesen közlünk közérdekű részleteket

Nagy Ferenc székelyudvarhelyi anyakönyvvezető helyettesétől kaptunk két ilyen lapot, melyet a szerbiai csatatéren levő Kamill nevű fia küldött közelebből.

A gondos fin édes atyját névnapja alkalmából 20 K pénzzel is meglepte s többek között ezeket írja okt. 8-iki soraiban:

Küzdelmeink neheznek az irtózatoss magus hegyek miatt. Én minden nap vagy másodnap szegény lovammal és 30 málháslóval megmászok 20-30 km-ért, előforduló több veszély fölött.

Nem mulik egy utam sem, hogy szerbet ne fogjak el. Eddig 71, 45, 30 és 12, együtt 158 nőt, férfit, gyermeket hoztam magammal és két katonát a mieinkből, akik meg is kapták büntetésüket, — főbelőtték.

Minél több emlékekkel szeretnék majd hazatérni. Már eddig van egy kevés, de a bakák elől vannak és azoknak jut a javrésze.

Fegyver és egves dologok vannak. Az ágyukat Budapestre továbbítottam, kb. 20 darabot. Kettő a hegyekben van; még felrobbantam.

Október 10-ikéről írja:

Szerbia felé menve írom e néhány sort. Már látom feketélni nagy hegyeit, melyeket holnap szegény fakó lovammal meg kell másznom.

Az eső iszonyuan hull. Hideg van. A sár nagy. Az egészségem napról-napra rosszabb.

Kezeit csókolja szerető fia: Kamill.

— Csata Miklós 82-es baka (III. Marschb) az alábbiakat írja okt. 13. Levacznéből (Galicia) Kopacz István rezervistának: — „A mióta eljöttünk, csak egy hete harcolunk és elég jól megy, csak bele kell nyugodni és hideg vér kell. Olyan szép az ágyudörgés és a puska szó, mintha kukorica pattogás volna!”

A székely észjárás még a halál torkában is új és eredeti.

A kunyhó dala.

Irta: **Sikolya Lajos** tizedes.

Messze... messze elhagyatva,
Vihartól megtépázva,
Düledező vén falával
Egy kunyhó áll magába.

Pislogva világít a m'cs,
Rozoga minden benne
Egy ősz hajú agg s ifjú vitéz
Ülnek e' merengve csendben.

Kint sivító szél... hull a falevél
Meg-megrázza a kunyhó ablakát;
S a szél is dalol, dalolja a régi dalt
Hulló levél...! enyészetet, feltámadást.

Pislogó gyertya gyenge fénye mellett
Szól az agg... „Levente ifju vitéz
Támaszom, életem sugara valál
Életed szép... de drágább hazád.

Kileneven év nyomja a vállam,
Ősz a hajam... gyenge karom,
Láttam tűndökölni hazám s
Aztán... letiporva megsemmisítetni.

Oldaluk mellett voltam a hősöknek
Oroszlán volt mind a tizenhárom.
Rendületlen hősök! Ágyuk vad zajában
Együtt haltak meg mind a tizenhárman!

Láttam a fel Istent, az örök csillagot,
Kinek szavára ez ország lángot kapott,
Könyhók, paloták, millióknak ajka
Mennydörögve zúgta az esküt, hogy: rajta!

S a nagy idők megszűlték
A nép szabadságának lantosát
Gyújtó szava a nép dalnokának
A zsarnokra zúgta a halált.

Nemzetből óriási hadsereg leve,
Apa, gyermek zászlóval rohan előre.
Mint fergeteg, annyi volt az ellen!
A magyar ment a Jézus nevében!

Diadalról-diadalra arattuk a csatát,
A magyar név előtt meghajlott a világ;
Damjanich, a rációk „Isten ostroma”
Irgalom nélkül osztotta a halált.

Daliás hősöket, a nemzet dalnokát
Imádta a nemzet hazája virágát;
Tizenhárom hős, nevetek imádván,
Oh: adjatok erőt a mostani harcra!

Ne tekintetek most a bús sírhalmokra,
Hanem készüljétek a világverő harcra!
Borítsatok fátyolt a mult sebekre
És erőt adjatok igaz győzelemre.

Erőt a szövetség vitéz seregére,
Halált az örvilkos gonosz ellenségre,
Galádul kik törtek koronánk s hazánkra
Lovagias nemzet dicső csillagára.

Előre tehát a galád ellenségre,
Kik összeesküdtek magyarok vesztére.
Gyermekek! Im itt van hős vitéz kardom
Név fénylik a kardon: dicső tizenhárom!

Megmarkolja az agg kardja markolatját,
Mellére öleli harcba menő fiát.
Ég felé repül a kardnak fényes éle,
Esküdj levante a hadak Istenére!

Íjju levantének lángra gyúl az arca,
Kezében megvillan hős atyjának kardja;
És esküre nyílik a levante ajka:
„A tizenhárom szent nevében a harcba!”

A pén cimbalmos itthon.

Balucz Bálintról van szó, aki a világháborút megelőzőleg Oroszországban volt s ott az Atyuskának is muzsikált.

Most már helyette a szövetséges hadseregek ágyúí, gépfegyverei fújják a harci nótát Galiciában és Orosz-Lengyelország földjén a remegő cár népének, s a székely bakák villogó szuronyai adják hozzá a borzalmasan szép tust a Kárpátok bercein.

Balucz Bálint pedig így elmélkedik:

...Haza jöttem. Imádom az én drága nagy Székelyföldemet. Azt a drága kicsit, amely nagyobb az összes nagyföldről között.

Szívvel-lélekkel hozzá ültem az én világ-járta cimbalmomhoz.

Örömmel ütöm meg az első akkordot; azt, amely nekem tetszett, de — csakis nekem.

Szétnézek. A közönség között egészen hallgatag mindenki.

Istenem! Talán megsértettem valakit, hogy olyan furcsa szemmel néznek az emberek?!...

De látom, egy fiatal ur hozzám jön. Egészen barátságosan szól:

— Tudod ezt az új nótát?...

— Én nem tudom még, kedves uram. Most menekültem haza onnan, ahol bokáig járnak vérben a magyarok; abból a mocskos Muszkaországból.

— Számár! Tanuld meg ezt az új nótát:

„Kutya muszka,
Ne ne vesse buzát a földbe,
Jön a 82 es székely baka,
Kitapossa belőle”.

Köny gyűlt a szemembe — és 3 perc alatt megtanultam.

Istenem! Nincsen szebb föld és kedvesebb és nagyobb az én kis, de nagyon nagy Székelyföldemnél, amely előtt leborulok és imádkozom, hogy az a mindenható Isten, hadak Ura segítse az én drága nemzetemet dicsőségre...

Előre fiúk! Él még a nemzet, él még a hon!

Isten veletek, harcba menő fiúk!
Segítsen az Isten!

Balucz Bálint.

Az adóhivatal előtt.

Írta: Pál István.

Itt posztolok most előtted,
Sok pénzt kaptam már belőled:
Minden napra ép nyolc vasat,
De e napra egy sem maradt. —

A ruhám is abból való,
Amit a nép ide leró.

Vadont új a fegyverem,
Soha sem volt ilyen nekem!

A gazdagnak az sem tetszik,
Hogy az adót követelik,
De az ilyen szegény, mint én
Itt adózom éjjelenként. —

Méregem az aszfaltot,
Hozzá verem a bakancsot,
Úgyis szegénynek maradok,
Hadd fizessék a gazdagok!

Ha meglátja jó királyom,
— Teljesítné kívánságom,
Megtenne tán kapitánynak. —
A mindenét a muszkának!

Még a cárt is elfogatnám,
Századomba beosztanám,
Ne higgyétek, hogy egyébnek,
Hanem posztoló legénynek!

Székelyudvarhely, 1914. IX. 24-én.

Ismerősei, jó barátai köreiben mindenki ajánlja a „Székelyország”-ot!

Krónika.

— A háború története. —
Október 6.

— Északon folytatjuk az offenzívát. Az oroszokat szövetségesünkkel a Visztulán visszavetettük. A Sandomirz melletti orosz hídfőt elfoglaltuk. Galiciában is előre nyomulunk. Tarnobrzegnél visszavertünk egy ellenséges gyaloghadosztályt.

— Máramarosszigetnél támadólag léptek fel csapataink. Az oroszoktól remélhetőleg gyorsan megtisztul Magyarország. Az oroszok Beszterce-Naszód vármegyében is megkísérelték az átlopózást, csendőrök tartóztatták fel őket és rendes katonaságunk is utban van ellenük. A többi szorosokban a magyar határokon tul győzelmesen nyomulunk előre.

Október 7.

— Csapatunk Tácsónál nagy harcban állnak az oroszokkal. Orosz állásokat hódítottunk. A harc még folyik. Krácsfalvánál az oroszokat tönkrevetjük. Az oroszok itt vagy elpusztultak, vagy fogságba jutottak.

— Varsót az oroszok újra kiirtik. Az orosz bank fiókjának vagyonát Moszkvába szállították. A varsói egyetemet Kievebe tették át.

— A Kárpátokban az oroszok rettenetes veszteségeket szenvedtek. A nagybocksói harc döntő heveséggel tart, hadseregünk fölényes erőben és helyzetben vezeti a támadást.

Október 8.

— Pétervárról jött értesülések szerint az oroszok Lvangorod felé vonulnak vissza.

— Szerbiában új győzelmeket arattunk, sok ágyút zsákmányoltunk és nagy veszteségekkel futamítottuk meg az ellenséget.

— Északon folyik sikeres offenzívánk. Az oroszokat Baritznál visszavetettük, Rzesovot visszafoglaltuk. Przemysl alatt az ellenségnek sok ezer halottja és sebesültje van.

— Antwerpen belső erődjének ostroma megkezdődött. A német ágyugolyók már Antwerpen házai között csapnak le.

Október 10.

— A német ostromló sereg tizenkét napig tartó ostrom után Antwerpen összes erődjét levette s a várost megszállotta.

— Károly román király meghalt.

Október 11.

— Keletgalíciai hadseregünk felmentette Przemyslt s az orosz seregei erőiesen üldözi tovább a Sandomirz völgyében.

Október 12.

— Az orosz-lengyelországi német hadsereg elérte a Visztulát s győzelmes előnyomulása közben három ezer oroszot foglyul ejtett.

Október 13.

— Jaroslau birtokunkban van. Csapatunk folytatja az offenzívát Lvangorod felé.

A francia ipari termékek ellen.

Az a minden kritikán aluli magatartás, melyet a franciák kedves orosz szövetségesük kedvéért a védtelen magyarok, osztrákok és németek irányában tanúsítottak, immár mind a három nemzetben megteremtette a visszatorlás gondolatát. Magyarországon, de főképpen Budapesten minden ellen irtóháborút indítottak, ami francia. A különféle francia elnevezésű mulatók hamarosan megváltoztatták a fővárosban neveiket, a francia pezsgő, a francia olaj, a francia konzerv, de végül a hölgyek jóvoltából a francia divat is elvesztette azt a varázsát, amellyel eddig lenyűgözve tartotta a lelkeket. Egy dolgot azonban szinte mindnyájan elfelejtettek bojkott alá venni s ez — a francia cognac, holott talán ez lenne a legkönyebb dolog. A borból párolt italt a technika vívmányai következtében ma már Magyarországon és különösen Fiumében sokkal jobb minőségben készítik, mint akár a legelső francia gyárakban. Az „Adriatica” Cognac Lepároló Részvény-Társaság Fiume forgalomba hozott borpárlata „Fiumei Cognac Medicinal” név alatt minden jobb csemege áru és italmérő üzletben kapható. Az „Adriatica” fiumei gyógykonyakja azonfelül, hogy jobb a francia gyártmányoknál, tetemesen olcsóbb is. Talán eddig az is volt a legnagyobb hibája, hogy olcsóbb volt a franciánál. Végre megtört a varázs és a magyarok csak fiumei cognacot fognak fogyasztani.

HIREK.

— A mai kritikus helyzetben egyedül előfizetőink támogatására vagyunk utalva. Hazafias tisztelettel kérjük tehát, hogy e nehéz napokban előfizetéseikkel segítsenek kötelességeink teljesítéséhez. Az évnegyed kezdetén küldjük be a „Székelyország”-ra a csekély 2 K 50 fillért, mely lehetővé teszi a lap további pontos megjelenését. Teljes tisztelettel: a „Székelyország” szerkesztősége és kiadóhivatala.

— Mibe kerül egy nap a háború? Berlinből jelentik: Az Economist című folyóirat a háború napi költségeit, beleszámítva a semleges államok mozgósításának költségeit 200 millió márkára becsüli. Ebből 44 millió esik Németországra, 42 millió Oroszországra, 32—32 millió Ausztria-Magyarországra és Franciaországra. Ebből az összeállításból hiányzik Anglia költségeinek feltüntetése, továbbá az a fontos tény, hogy Németország orosz, francia és belga földön harcol.

— Ötnapos menetrend. A szászrégeni országos vásár idejére Marosvásárhely—Szászrégen között október 15-től 20-ikáig bezárólag reggel 7 óra 45 perckor indul egy vonat és Szászrégenbe érkezik 9 órakor.

— **Három beszedelem** pusztit. Első maga a háború, második a kolera és harmadik a gabonane-miék: a buza, rozs és a liszt árának indokolatlan emelkedése. A buza 40 korona, a rozs 30 korona körül tart s ki tudja, hol áll meg, ha sürgős gátat nem vet neki a hatóság? Lelketlen, avagy talán csak élelmes spekulánsok szedik össze a készletet és verik fel az árakat. Sürgősen és erélyesen le kellene ítenni a tulkapásokat. Minden illetékes tényező emelje fel a szavát!

— **A szüret** idejét Marosvásárhelyt e hó 18., 19. és 20-ikára tűzte ki a „Nagyhegyközség” választmánya.

— **Almabemutató.** A torda-aranyosvármegyei Gazdasági Egylet a vármegyéjében termelt alma fajták közül, mint egy 35 alma-fajtát gyűjtött össze kertjéből és tagjaitól, amelyeket egy tanulmányos kollektív kiállítás keretében bemutatott a tordai közönségnek. A bemutatott gyümölcsök csemetéi az egylet faliiskolájában kedvezményes árak mellett kaphatók, ugyancsak a gyümölcs is a lengyemesebb fajtákból, osztályozva megrendelhető az egylet titkári hivatalában.

— **Havazás.** Mint tordai tudósítónk írja: Torda-aranyos vármegye-ben e hó 8. és 9-én nagyobb havazás volt. 9-én egész nap hullott esővel vegyesen és felváltva. A levegő lehült, ami a szőlő érését károsan befolyásolja. A havasokon a hó megállott.

— **Sürgős panaszok.** Báró Harkányi János kereskedelemügyi miniszter az ország összes másodfoku iparhatóságaihoz rendeletet intézett, hogy az elsőfoku iparhatóságok és ipartestületek, a munkásoknak, bármilyen természetű panaszait akár írásban, akár szóban adassanak azok elő, azonnal elfogadni és soronkívül tárgyalni tartoznak úgy, hogy a végzés lehetőleg még a panasz beadásának napján meg legyen hozható. Minthogy a hadi állapot folytán bekövetkezett nehéz gazdasági helyzetben fokozottabb mértékben rá van utalva minden iparos (kereskedelmi) alkalmazott arra, hogy munkaadója által esetleg jogtalanul visszatartott munkabéjárándóságához minél gyorsabban hozzájuthasson, a miniszter felhívja a másodfoku iparhatóságot, hogy az elsőfoku iparhatóságokat, illetve az ipartestületeket ennek a rendelkezésnek szigorú megtartására utasítsa és e részben a felügyeletet a leghatályosabban gyakorolja.

— **Borküldemények.** Az államvasutak igazgatósága az összes üzletvezetőseket utasította, hogy amennyiben ez a jelenlegi viszonyok között egyáltalán lehetséges, úgy az üres hordók, mint a must és új borküldemények akadálytalanul való továbbítása iránt intézkedjenek.

— **Az üszőborjuk levágását** a földmivelésügyi miniszter e hó

15-étől kezdődőleg további intézkedésig megtiltotta. Az üszőborjuk, 3 évesnél fiatalabb üszők és hasas tehenek vasuton nem szállíthatók és a kényszerlevágástól eltekintve, le nem vághatók.

— **Buza- és liszt kivitel tilalom.** A bukaresti cs. és kir. konzulátus hivatalos jelentése szerint — a román kormány a buzaliszt kivitelét szeptember 30-án, a buza kivitelét október 3-án, a kukoricaliszt kivételével minden nemű liszt kivitelét október 5-én eltiltotta.

— **Új atlaszokat** ad ki az elemi iskolák III. és IV. osztályai számára külön-külön a Magyar Földrajzi Intézet Részvénytársaság Budapesti 50—50 filléres bolti árral a legújabb miniszteri rendeletek és tanterv figyelembe vételével.

— **Az erdélyi mustok kieresztése.** A torda-aranyosvármegyei Gazdasági Egylet kérésére a szőlészeti kísérleti állomás háromféle, összesen 26 adag fajlesztőt adott kísérleti célokra az egyesületnek, amelyeket az egylet szőlősgazda tagjai között díjtalanul szétosztott. A kísérleteket a tagok az élesztőhöz csatolt utasítás szerint fogják végrehajtani s azok eredményéről az egyesület fog beszámolni a kísérleti állomásnak. Az élesztősejtek „Nagyenyed 3”, „Tokaj 2” és „Tokaj 22” jelzésűek. Ez lesz az első ily irányú kísérlet Torda-aranyos vármegye-ben, a melynek sikere elé általános érdeklődéssel tekint a gazdaközönség. **Török Bálint** gazdasági egyleti titkár — úgy látszik — minden alkalmat megragad, hogy e vármegye gazdasági kulturáját minél magasabbra emelje.

— **Amit a király mondott!** Könyves Kálmán király híre messze terjedt, mert Magyarországnak tengerpartot szerzett. Hódító útjában **Adriához** érve, megállta **Fiume** város közelébe. Szétnézett a tájon s gyökeret vert lába, amint Quarnerot maga előtt látta. Merengéséből csak akkor tért magához, midőn egy küldöttség járult a királyhoz. Meghódolni jött a város podesztája, mellette vele jött szépséges leánya, ki mint legbecsebb termékét a tájnak, arany színű italt nyújtotta a királynak. A király hörpintett, csettintett nyelvvel, izlelé a nedűt nagy szakértelmével, aztán a serleget fenéig üríté, frissítő hatását minden ize érzé. Kérdezé a király: ez milyen ital volt, mely reá rögtön ily jó hatást gyakorolt? Felelt a podesztal: „Felséges királyunk, borpárált: cognac ez, melyet itt csinálunk!” Szólt a király: „Mig itt leszünk Fiumében, kapjon mindegyik vitézem! Könnyen álljuk majd ki az ut fáradalmát, lesz magyar tenger part! meghódol a dalmát.” ... Kálmán király eme bölcs elrendelése, volt a gyár első nagy magyar rendelete! Fennáll máig a gyár, az „Adriatica”, borpároló gyáraknak legnagyobbika! Cognacja azóta leve világhírű, mert frissít, erősít s mindenképp jóízű,

ahogy izlett hajdan Kálmán királyunknak, azóta époly jól izlik mindnyájunknak! S e királyi italt ma bárki ihatja, mert az egész országban mindenütt kaphatja. Saját érdekünkbe csak arra ügyeljünk: „Fiumeit” kérjünk és mást el ne vegyünk! Fiumei cognac! Erőt, erélyt adó, csüggedő fáradtra éltetőleg ható. *Ki valami nagyot akar véghez vinni: Annak csak ebből a cognacból kell inni!*

TÁVIRATOK.

A miniszterelnöki sajtóosztály hiteles közlései.

A tengeren.

London, okt. 17.

A Havke páncélos cirkálót egy ellenséges torpedónaszád elsüllyesztette. 49 tengerész és tiszt megmenekült, 350 ember eltűnt.

A tőhadiszállásról.

Berlin, ér. okt. 18.

Brüghen-Ostendében bőséges hadi anyagot zsákmányoltunk. A többi közt megszámlálhatlan gyalogsági puskát municióval stb.

Francia hadszíntéren lényegesebb események nem történtek.

Suvalki kormányzóságban az oroszok nyugodtan viselkednek.

Schirwindtbe szállított foglyok száma 4000-re emelkedett.

Varsónál és attól délre a harc tovább tart.

Hivatalos jelentés

Budapestre okt. 17. este 7 ó. 30 p. érkezett.

Ugy a Sary—Sambor—Medykay vonalon és a Sannál kitört ütközet, mint a Dnester irányában folytatott hadműveleteink kedvezően alakultak.

Wiszononál csapataink kieresztették a Sary folyón való átkelést, elfoglalták a helységtől északra fekvő magaslatokat és az ellenség üldözéséhez fogtak.

Ép így birtokunkba jutottak — makacs hareok után — a Podwisoktól északra és Strugi-Sambortól délkeletre fekvő magaslatok.

Tsarnviaz folyótól északra támadásunk szintén előre haladt.

Przemysltől északra sikerült megvetni lábunkat a San keleti partjain.

Mostani offenzívánk során ejtett foglyok számát megközelítőleg sem lehet megállapítani. Az eddigi jelentések szerint — több, mint 15,000.

Orosz Lengyelországban szövetségeseink tegnap Ivangorod — Gozrievics felől intézett újabb támadását az ellenségnek igen súlyos veszteségeket okozva, visszavertük. Hőfő vezérkari főnök helyettes.

Nyomtatta és kiadja **BETEGH PÁL** könyvnyomtató int. Székelyudvarhely.

A kolera ellen

kipróbált és számtalan esetben **feltétlenül bevált gyógyítási módszer** tartalmaz a néh. Derzsi József pap-tanár

ÉLET KÖNYVE,

mint állandó házi-orvos című, gyakorlati tapasztalatok alapján írt műve, amelyet az egész országban sikeresen használt immár évtizedek óta a szenvedő emberiség.

E módszerrel az az eddig gyógyíthatatlan betegségek is házi-lag feltétlenül és ingyenesen gyógyíthatók.

Mindenki szerezz be!

Idő előtt — nem muszáj meghalni!

Kapható Betegh Pál könyvkiadónál Székelyudvarhelyt. Az ára csekély 3 korona, melyet ha beküld, a könyvet bérmentesen kapja.